

OCHRANA PROTI PRŮZKUMNÝM A PALEBNÝM SYSTÉMŮM

V poslední době je v armádách kapitalistických států rozpracován princip úderu proti silám v hloubce. Tato koncepce, nazývaná FOFA (Follow on Force Attack — útok proti přesunovaným silám), je považována za základ nového principu bojové činnosti — zásady kombinovaného vzdušného a pozemního boje. Cílem činnosti jednotlivých systémů této koncepce je narušení přesunů a zabránění organizovanému zasazení druhých sledů i operačních manévrovacích skupin.

Za zjištění a zastavení postupu divizí druhého sledu armád prvního sledu včetně operačních manévrovacích skupin (dříve než budou zasazeny do boje) odpovídá velitel armádního sboru. Jedním ze základních prostředků, který má k vedení průzkumu i palby, je protitankový systém CSWS/Assault Breaker.

Tento systém může ničit vojska do hloubky 120 km, v závislosti na vzdálenosti palebného systému (upravené rakety Lance) od předního okraje. V této vzdálenosti se může nacházet druhý sled i OMS nebo divize, které jsou předány do podřízenosti armády prvního sledu ze zálohy frontu. Dále jsou zde divize druhého sledu armád prvního sledu (ve vzdálenosti 60—80 km) a operační manévrovací skupiny (50—70 km od čáry dotyku). Na vzdálenost 20—40 km, kde se předpokládá také ničení uvedeným systémem, mohou zaujímat výchozí prostor i divize po přesunu z hloubky.

Z délky času, ve kterém mohou být vlastní divize na dostřel těchto systémů (ve vzdálenosti od 120 km až do jejich zasazení), lze vyvodit závěr, že uvedené síly budou pravděpodobně méně než třetinu doby nezbytného pobytu v daném prostoru věnovat na přesun a více jak dvě třetiny se budou připravovat v některém z uvedených prostorů k plánované bojové činnosti.

Z toho vyplývá, že značnou část opatření ochrany proti nepřátelskému systému musíme uskutečnit právě v určených prostorech. Při přípravě prvních útočných operací, zejména ve variantě se zaujetím výchozího prostoru, je nutné zabezpečit rovněž řadu opatření proti nepřátelskému průzkumu všeho druhu a ukrýt vojska i před působením vysoce přesných zbraní. To znamená, že jejich zaujetí předpokládá nejen vybudování, ale v soudobých podmínkách i vykonání opatření operačního maskování ve větším měřítku, než kdy jindy předtím.

Myslím, že z hlediska vzájemného vztahu přisunovaných vojsk k frontě a systému CSWS/Assault Breaker můžeme vydělit **tři období**:

První — od dosažení hranice účinného dosahu palebného systému (kolem 120 km od čáry dotyku) až po zaujetí některého z prostorů. V tomto období je možnost zajistit především aktivní opatření proti uvedenému systému všemi dostupnými prostředky s cílem zabránit (narušit) vedení průzkumu a tím snížit možnosti úderů.

Ve **druhém** — zaujetí některého prostoru — je možné účinně uplatnit prvky pasivní ochrany, zvláště opatření v rámci operačního maskování a maskování.

Ve **třetím** — přesun z prostoru do prostoru nebo z prostoru na čáru zasazení — budou opět převládat aktivní opatření obdobně jako v prvním období.

Jednotlivé úkoly ochrany by měly být plněny v rámci operačního maskování nadřazeným stupněm a v maskování příslušnými taktickými stupni. Právě zde (v souladu s předpisem Všeob-R-1) jsou možnosti, které dříve bylo možné uskutečňovat pouze v rozsahu operačního maskování. Vycházím přitom z požadavku jeho nepřetržitosti v souladu s rozhodnutím velitele a nadřazeného stupně. Za hlavní opatření považují aktivnost, která spočívá ve vytrvalém klamání nepřítele o rozmístění vlastních vojsk. Velmi důležitou úlohu má i přesvědčivost, neboť věrohodnost opatření musí být ve shodě s možnostmi nepřátelského průzkumu.

Přitom bych chtěl poukázat na některá **opatření ochrany proti prostředkům systému CSWS/Assault Breaker**, která mohou realizovat vojska bez zavádění ekonomicky náročných a složitých elektronických systémů. Praktické zkušenosti i teoretické poznatky potvrzují, že nejefektivnější jsou taková opatření, která přinášejí bezprostřední výsledky okamžitě, mohou být uplatněna ve velkém měřítku, nevyžadují speciální přípravu vojsk, nejsou moc nákladná a jsou součástí výcviku vojsk.

Průzkumný prostředek systému CSWS TR-1 působí ve výšce 18–24 km a vede průzkum do hloubky až 200 km. Údaje z radiolokátoru vyhodnocuje počítač a ukládá do paměti. Daný objekt je opět prozkoumáván za určité časové období. Jestliže nemění svou polohu a zůstává na místě, jsou frekvence jeho zaměření a průzkum radiolokátorem méně časté. Po vyhodnocení zjištěných údajů dostává (na základě výběru cíle) pokyn k úderu. To znamená, že ne vždy na každý zjištěný objekt bude veden úder, zejména když jsou vojska přesunována k frontě ve větší hloubce, neboť by úder musel být skutečně-

ny téměř v reálném čase. To však nebude vždy možné vzhledem k působení našich prostředků na některou část systému (letoun, vyhodnocovací středisko, palebný prostředek). Výhodnější je vést úderu na stojící objekty v prostorech, protože je možnost organizovat doplňkový a jiné druhy průzkumu, a zejména je delší čas k výběru objektu.

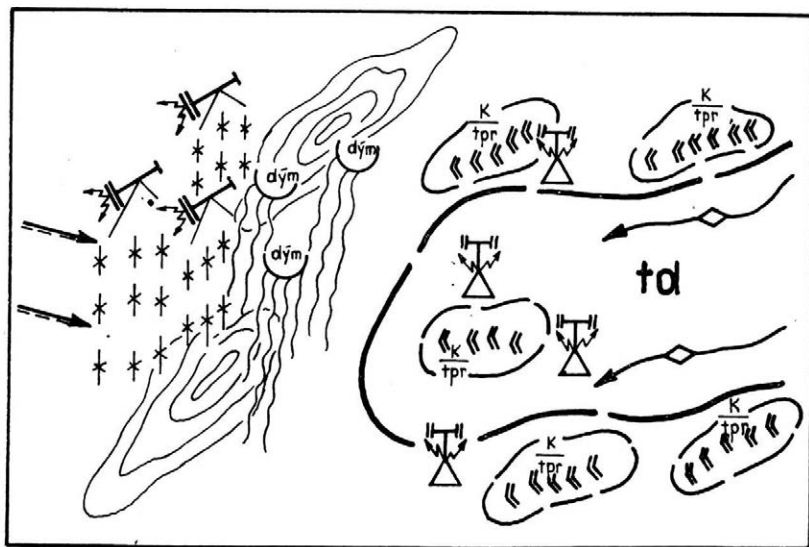
Palebný prostředek T-22 provádí úder na cíl municí, která je v poslední fázi letu naváděna infračervenou hlavicí na určený objekt. Budou to zdroje, jež vyzařují největší tepelnou energii v daném prostoru. Předpokládá se ničení stojících cílů v kruhu o průměru 150 m nebo proudů za přesunu o elipse (delší ose) 400 m. Přitom se má za to, že jedním odpálením bude vyraženo až 10 obrněných objektů.

Cílem maskování různých stupňů velení bude rozptýlit úsilí průzkumu nepřitele na větší počet objektů i prostorů a přinutit ho k vedení doplňkového průzkumu (ověření reálné situace), zvýšení jeho reakčních časů k úderu a účinnějšímu uskutečnění vlastních opatření.

Jsem toho názoru, že štáby a vojska mohou vykonat řadu **konkrétních opatření**.

Přesuny je vhodné provádět za snížené viditelnosti způsobené nepříznivými povětrnostními podmínkami (mlha, déšť, sníh), které mají přímý vliv na radiolokační dosah průzkumného prostředku.

V rámci operačního maskování při zaujímání prostorů (výchozího nebo soustředění) mohou divize druhého sledu armády nebo OMS vypouštět dipólové odrážače (i různých vlnových délek) z letounů před uvedenými prostory podél fronty v šířce kolem 20–30 km z různých výšek a kombinovat je s vytvářením dymových clon na zemi — viz **obr. 1**. Tato opatření je nutné uskutečňo-

Obr. 1

vat po dobu 2 hodin v závislosti na rychlosti spadu dipólových odrážeců. Vytvoření přehradné clony nemá přitom za úkol zabránit zcela průzkumu za ní, což by při kvalitách radiolokátoru PAVE MOVER bylo dost složité, ale snížit jeho rozlišovací schopnost a dosah. Uvedenou činnost je vhodné kombinovat s využitím prostředků radioelektronického boje, tj. rozvinout v prostorech, které vojska zaujímají, rotu smp REB spolu s prostředky rušení VKV pozemních sítí a rušení vzdušných sítí velení a navedení nepřátelského letectva. V této době by měly jednotky předurčené k vytvoření klamných objektů zahájit jejich zřizování a ostatní, pod touto clonou, zaujmout určené prostory a zahájit rozmístění. Divize je schopna (na základě nařízení velitele armády) vytvořit u každého pluku jeden praporeční klamný prostor mimo svého prostoru. To znamená, že vytvoří-li každý pluk po jednom klamném prostoru (v souladu s nařízením nadřízeného), zdánlivě se zvětší rozmístění divize. Klameme tím nepřítele nejen o počtu jednotek, ale rozptýlíme úsilí jeho průzkumu a zároveň vytváříme klamné cíle, které je možné v souladu s rozhodnutím velitele divize vytvářet i uvnitř prostorů jednotlivých pluků v závislosti na situaci a možnostech.

Na první pohled se tyto požadavky zdají rozsáhlé, avšak vynaložené úsilí se může projevit právě v uchování bojeschopnosti skutečných jednotek. Přitom uvedený rozsah opatření nebude tak značný. Vyžaduje však připravit pečlivou kalkulaci sil a prostředků a nezbytné materiální zabezpečení. Vycházíme zároveň z toho, že vytvoření klamných objektů je vhodné právě v okamžiku snížení „viditelnosti“, neboť jeho pozdější vznik „najednou“ v určitém prostoru může vzbudit podezření nepřítele o jeho věrohodnosti.

Použití dýmu a vytváření clon zejména v užších místech (mezi výraznějšími terénními tvary) je závislé na situaci a povětrnostních podmínkách. Dým sice přímo nebrání radiolokačnímu průzkumu, ale zabraňuje vedení doplňkového průzkumu dalšími druhy.

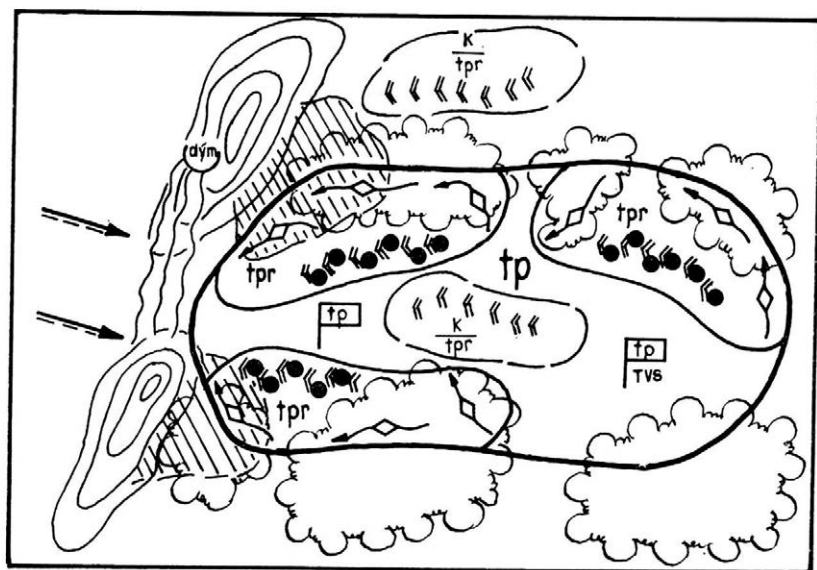
V neposlední řadě je možné ovlivnit ochranu vojsk i výběrem vhodného terénu k jejich rozmístění, který předem vyhodnotíme z hlediska možností radiolokačního stínu (půjde o ukrytí především menších jednotek).

Pluk bude využívat v maximální míře opatření, jež jsou uskutečňována ve prospěch divize, a sám se na nich bude podílet. Myslím, že ve svém prostoru rozmístění by se měl vytvořit u každého praporu klamný objekt představující prapor — viz **obr. 2**.

Nejvíce (nejúčinnějších) opatření je možné připravit na stupni praporu. Na **obr. 3** jsou znázorněna základní, která spočívají v:

- zaujetí určeného prostoru,
- vytvoření klamného objektu,
- přemístění jednotek do nového prostoru (rozptýlení),
- zaujetí a vybudování nového prostoru.

Zaujetí určeného prostoru bude uskutečněno v souladu s rozhodnutím velitele pluku. Další činnost může spočívat v rychlé rekognoskaci nových možných prostorů k rozmístění po rotách, určení míst, kde zřídí klamné objekty a jejich počtu, stanovení sil a prostředků k vytvoření klamného objektu a vyčlenění materiálních prostředků; některé z těchto opatření, zejména rozpočet sil a materiálního zabezpečení, je nutné vykonat ve variantách již předem.

Obr. 2

K vytvoření klamného objektu mohou vojska:

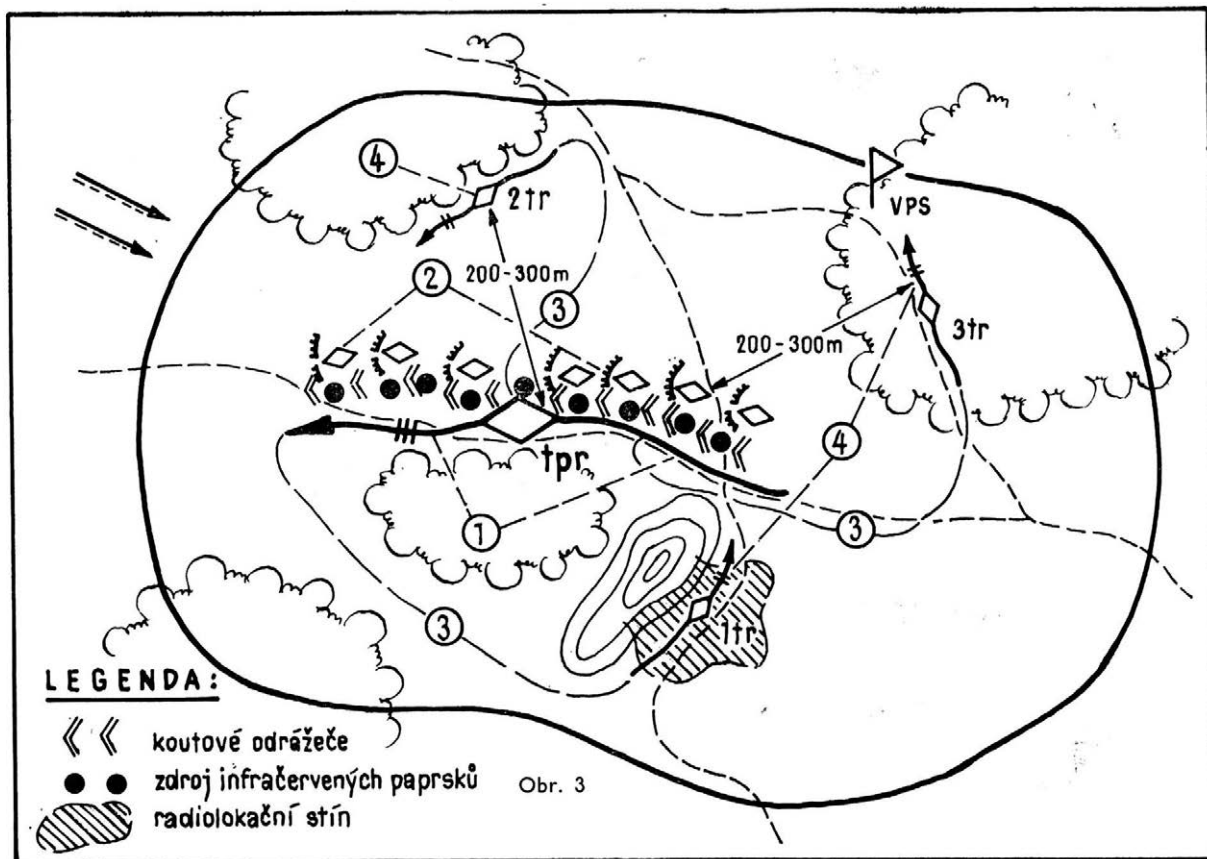
— zřídit na každou rotu 4—5 okopů (pomocí zahlubovacích zařízení tanků) a vybudovat je přibližně z 50 % celkového profilu (ve vzdálenosti do 10 m od praporečného proudu), čímž dosáhnout toho, že nově vytvářený klamný objekt splyne se skutečným,

— koutovými odrážecí imitovat tanky v okopech (1 tank=1—2 odrážecí; do některých okopů je možné postavit makety daného typu techniky v počtu 3—5 kusů na prapor),

— zamaskovat okopy maskovacími sítěmi a výpomocnými prostředky,

— postavit do okopu polní kamínka (ve kterých ihned zatopit a přikrýt je kusem plechu); místo kamínka je možné použít provrtané tankové nábojnice, které naplnit např. vyřazeným textilem, koudelí, čistící bavlnou, dřívím nebo petrolejem, zapálit a přikrýt silnějším kusem plechu, čímž vytvoříme příslušný zdroj záření pro submunici, která má infračervenou navigační soustavu.

Přemístění jednotek do nového prostoru (rozptýlení) uskutečňujeme zároveň s opatřeními uvedenými v předchozí části. Provedeme je tak, že jednotky po četách (jednotlivých vozidlech) postupně opustí původní prostor a přemístí se do nového. Přitom vycházíme ze skutečnosti, že jestliže se na obrazovce radiolokátoru výrazně objevuje původní objekt (o odrazové ploše několika set metrů čtverečních), jeví se pravděpodobnost zjištění nově vznikajících objektů (několik desítek metrů čtverečních) jako menší a z tohoto pohledu mohou být hodnoceny i jako méně významné; v případě, že jsou zcela v radiolokač-

ním stínu, nemusí je nepřítel zjistit vůbec. V původním prostoru zůstane pouze ta část techniky a osob, která jej buduje a zabezpečuje uvedená opatření.

Zaujetí a vybudování nového prostoru provádíme v rámci určeného praporního rajónu. Vybíráme jej v místech radiolokačního stínu (na odvrácených svazích od nepřítelů, v hlubokých údolích apod.) nebo v místech snížené radiolokační viditelnosti podél silně porostlých mezi listnatými stromy (podél okrajů lesa). Techniku je nutné pečlivě zamaskovat a prostor ženijně vybudovat. K zabránění infračerveného záření motorů musíme tyto překrýt rohožemi (z větví listnatých stromů) nebo navlhčenou tankovou plachtou. Vzdálenost nového prostoru od původního by měla být 200–300 m; je to dáno parametry submunice T-22. Jednotky přitom rozmísťujeme zpravidla do nepravidelného půlkruhu, aby byly schopny na stanovený signál opustit prostor a zahájit plnění bojového úkolu.

Z uvedeného vyplývá, že takto rozmístěný prapor splňuje požadavky ochrany nejen proti vysoce přesným zbraním, ale i OPZHN. Jde o integrovaný systém ochrany, který není samostatný, ale je nezbytně nutný.

Cílem celé této činnosti je vytvořit klamný objekt, který má radiolokační i tepelné vlastnosti obdobné jako skutečný objekt.

Z původního prostoru postupně přesunujeme veškerou techniku. Zůstane tam pouze nezbytná část osob; jejich úkolem je pokračovat ve zdokonalování maskovacích opatření.

Vyjdeme-li z předpokladu, že daný objekt se na obrazovce radiolokátoru neustále objevuje, můžeme očekávat i úder na tento cíl. Když nepřítel povede úder na střed původního objektu, je submunice navedena na největší zdroj tepelného záření v prostoru (v tomto případě kamínka nebo jiný zdroj infračervených paprsků).

Vybudování prostoru bude závislé na čase, který máme. Divize druhého sledu mohou výchozí prostor zaujímat ve večerních hodinách a budou v něm do doby zasazení, zpravidla do ranních hodin následujícího dne. Zatímco OMS mohou být ve výchozím prostoru pouze několik hodin (v noci před zasazením), síly vyčleněné např. do skupin armády budou pravděpodobně v prostoru rozmístěny 1–1,5 dne a OMS frontu 2–3 dny. Z uvedeného vyplývá rozdílnost doby pobytu v jednotlivých prostorech a zároveň přímá závislost na stupni ženijního vybudování daného prostoru, ukrytí vojsk i maskovacích opatření.

Jestliže odrazová plocha tanku je přibližně 28 m², je tento objekt stojící volně v terénu zjištěn (za příznivých podmínek) radiolokátorem PAVE MOVER až na vzdálenost 180 km. Avšak zjištění tanku v okopu je možné jen do vzdálenosti 80 km. Prohloubíme-li okop do takové hloubky, že tank do něj ukryjeme celý a nakryjeme jej úplně (není vidět vůbec), je zcela chráněn proti vysoce přesným zbraním. Z toho plyne, že příslušný velitel by na základě časového rozpočtu doby pobytu v prostoru měl stanovit, která opatření jsou vojska schopna uskutečnit.

Jsem si vědom, že tato vcelku jednoduchá taktika nemusí vždy splnit své poslání na 100 %. Avšak podaří-li se uvedená opatření provést v krátkém čase, může najít plné uplatnění u vojsk právě pro svou jednoduchost i možnost okamžité realizace.

Zavádění nových zbraní a vzájemné propojení průzkumných a palebných systémů vyžaduje i nový přístup k této problematice, který se nezbytně musí odrazit ve zvýšené účinnosti opatření ochrany proti působení těchto prostředků.

V článku jsem poukázal na některé možnosti maskování vševojskovými jednotkami. Při vzájemném sladění a propojení jde o celý komplex opatření, jež mohou při důsledném propracování přinést požadovaný efekt. Myslím, že to vyžaduje (kromě jiného) rozšířit používání koutových odrážeců a zavést je k malým taktickým jednotkám. Vybavit jimi každé bojové vozidlo (složený koutový odrážec má rozměr 100×100×5 cm), nebo je uložit (v počtu 50–60 kusů) na jednom z vozidel praporečního týlu. Rovněž doplnit jednotky laminátovými (nafukovacími) maketami bojové techniky (v počtu alespoň 10–15 kusů na pluk, tj. na každý prapor 3–5 kusů).

Bylo by účelné na jednotlivých praporečních (plukovních) taktických cvičeních procvičovat tyto otázky a hledat možnosti jejich zlepšení. Učit velitele i vojska zásadám ochrany proti účinkům novodobých zbraní. Na velitelsko-štábních cvičeních (divizí a pluků) připravovat velitele k cílevědomému plánování jednotlivých opatření a celého jejich komplexu tak, aby tato činnost nebylo chápána jen jako „módní“ novinka, ale jedno z opatření k zachování bojeschopnosti vojsk.